

som gik ud paa, at den og den Mand skulde være Præst i den og den Menighed, eller ogsaa maatte det have optaget den politiske Sætning, for hvis Skyld han blev fjernet, som Indholdet af den nye Confession. Jeg troer, at man kun behøver at holde sig hertil, for at see, at nærværende Forslag ikke er fremgaaet af kirkelige Grunde, men at det Lovforslag, der begyndte med hlin Begivenhed, og hvis senere Udvikling her vi Alle kjende, hvilede paa reent tilfældige Omstændigheder. Kan man nu forlange, at Rigsdagen skal erkende som en uafviselig og paatrængende Nødvendighed, hvad der vilkaarligt er fremkaldt ved en enkelt Ministers Feil, en Feil, som i alt Fald kunde være rettet ved første Ministerliste?

Ja, siger man, men Lovforslaget er tillige en nødvendig Conseqventis af Loven om Sognebaandets Løsning, der maaskee er bleven noget hurtigere og noget stærkere frembragen ved hiint, — som selve Lovforslagets Motiver kalde det — Incidentspunkt, men som ganske vist alligevel vilde have udviklet sig af sig selv. Dertil svarer jeg, at det umulig nogensinde kan kaldes en uafviselig og paatrængende Nødvendighed, at vi her skulle sidde og udspeculere, hvilke Conseqventer der muligt med logisk Berettigelse kunde uledes af Loven om Sognebaandets Løsning. Det er kun, naar disse Conseqventer møde os med uafviselige Fordringer, at der bør være Tale om at søge dem afhjulpne, men det er ikke vor Sag her at udfinde dem. Men dernæst maa jeg gjøre opmærksom paa, at det ganske vist kunde og maatte forudsæes og vist ogsaa for længe siden er blevet forudsæet, at den hele politiske Ordning af vore offentlige Forhold ogsaa maatte drage Følger efter sig paa det kirkelige Gebeet, og at det altsaa laa naturligen for at overveie det Spørgsmaal, om ikke, vel ikke ligefrem det Valgprincip, der er Grundlaget for hele vor politiske Ordning, men dog en bestemt organiseret Indflydelse af Menigheden paa Valget af dens Præster maa være en naturlig og hensigtsmæssig Følge af den nuværende Tingenes Tilstand. Men det vil jo sees, at det er ikke dette, hvorom der nu er Tale. Der er ikke her Tale om Majoriteten og om at yde samtlige Sognemenigheder en retfærdig Indflydelse paa selve Præstekaldenes

Besættelse; der er kun Tale om Sognebaandets Løsningens Conseqventer, — det vil med andre Ord sige, om en Minoritet, maaskee endogsaa er en meget ringe Minoritet. Men naar dette er saa, da kan jeg ikke nægte, at det er med stor Beklagelse, at jeg seer paa, at det bestandig er Minoriteterne, hvormed vi paa det kirkelige Gebeet have havt og have at beskæftige os. Jeg troer, at der ligger en meget alvorlig Anklage imod hele vor Geistlighed — og det ikke alene fra Grundlovens Tid, men fra langt længere Tid tilbage — deri, at det altid kun har været det løsende Moment, der er traadt frem, men derimod ikke det sammenholdende. Havde Geistligheden strax efter Grundloven — den begyndte vel derpaa, endogsaa før den grundlovgivende Rigsforsamling kom sammen, men saa lod den det fare igjen — med Alvor, med Mand og Ridfærdighed arbejdet paa ikke blot at tilveiebringe et kraftigt Menighedsliv, og derved at styrke Sammenholdet, men ogsaa at fremkalde en kirkelig Omordning, da vilde vi ikke have oplevet, at det bestandigt ene og alene har været det dissenterende Mindretal, der har været virksomt, og kun Angreb, hvorom der har været Tale, som om Majoriteten, som om det hele store Menighedsliv Intet havde at betyde, men det kun gjaldt om at tilfredsstille uhyldestgjorte Minoriteter. Dette troer jeg er en overordentlig stor Ulykke. Imidlertid har den Omstændighed, at Rigsdagen har indladt sig paa at give enkelte Love om dette Forhold, dog forsaavidt haft sin meget betydelige Nytte. Det vil nemlig erindres, at da Spørgsmaalet om at indføre en Kirkeforsatning først traadte frem, da modsatte baade Biskopper og Provster og Præster i deres store Majoritet sig dette og strede derimod, og jeg tager neppe Feil, naar jeg forudsætter, at det væsentligt var begrundet i, at det var dem klart, at de ikke kunde beholde det Hele for sig, men at det læge Element derved maatte faae en stor og indflydelsesrig Stemme. Nu er der imidlertid foregaaet den tilfredsstillende Forandring, at de Geistlige, derved at de have seet, at Rigsdagen ikke vilde lade sig afholde fra at give Love paa dette Omraade, naar de modsatte sig at faae en Forsatning, der kan bringe Sagen over i de rette